

Εισβολή αγριόχοιρων στα βόρεια προάστια της Θεσσαλονίκης

Στις αυλές των σπιτιών βορείων προαστίων της Θεσσαλονίκης άρχισαν να εισβάλλουν αγριόχοιροι που κατέρχονται από το δάσος Σείχ Σου, αναζητώντας τροφή

03/07/2017 - 16:59705

Του Φώτη Κουτσαμπάρη
fkoutsamparis@makthes.gr

Στις αυλές των σπιτιών βορείων προαστίων της Θεσσαλονίκης άρχισαν να εισβάλλουν αγριόχοιροι που κατέρχονται από το δάσος Σείχ Σου, αναζητώντας τροφή στην ανθρώπινη δραστηριότητα. Έκπληκτοι οι κάτοικοι του Πανοράματος, της Εξοχής, του Χορτιάτη, του Ασβεστοχωρίου, των Πεύκων και του Ρετζικίου ανηκρίζουν καθημερινά στους δρόμους τους απρόσκλητους επισκέπτες, χωρίς να γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν. Οι αγριόχοιροι άρχισαν να κάνουν ζημιές σε κήπους, αγροτικές καλλιέργειες και εγκαταστάσεις, ενώ η διέλευσή τους από τους δρόμους των οικισμών δημιουργεί κινδύνους τροχαίων ατυχημάτων. Το δασαρχείο Θεσσαλονίκης, με χορηγία της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας – Θράκης, τοποθέτησε προειδοποιητικές πινακίδες σε διάφορα σημεία του Σείχ Σου, ωστόσο το μέτρο αυτό δεν μπορεί να επιλύσει τα ζητήματα που προκαλεί η αύξηση του πληθυσμού των, κατά τ' άλλα, συμπαθέστατων ζώων.

“Έρχονται συχνά μεγάλοι αγριόχοιροι και αν είναι ανοικτή η πόρτα μπαίνουν και μέσα στις αυλές, στα σπίτια που είναι οριακά με το δάσος, στο Ρετζίκι. Δεν επιτίθενται, αλλά φαίνεται να ψάχνουν τροφή ακόμη και στα σκουπίδια. Ένα γουρούνι έφαγε από το χέρι μου”, περιγράφει κάτοικος του Ρετζικίου. Στο Πανόραμα “μία μέρα έφθασαν και στο δημοτικό σχολείο και τρόμαξαν τα παιδιά και τρέξαμε να τα

απομακρύνουμε. Κάνουν ζημιές στα οπωροκηπευτικά, ενώ σε κάποια σπίτια πάλεψαν με σκύλους”, σύμφωνα με κάτοικο της περιοχής. Το φαινόμενο της εμφάνισης πλήθους αγριόχοιρων στις κατοικημένες περιοχές είναι σύνθετο και έχει ως βασική αιτία την ανάπτυξη ενός υβριδίου αγριόχοιρου, που προέκυψε από διασταύρωση ήρεμων και άγριων χοίρων. Το υβρίδιο αυτό πολλαπλασιάζεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, όπως συμβαίνει και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

“Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί η διαθεσιμότητα της τροφής, αφού πολλαπλασιάστηκαν τα δέντρα με καρπούς και οι αγριόχοιροι, που λειτουργούν με το ένστικτο της αυτοσυντήρησης, γεννούν και δύο φορές το χρόνο. Στη χώρα μας και κυρίως στην ηπειρωτική της επικράτεια, εξαιτίας της εγκατάλειψης της ορεινής και ημιορεινής υπαίθρου, σταδιακά η λιβαδική και αγροτική γη μετεξελίσσεται σε δασική, με αποτέλεσμα να παρέχεται ποιοτικότερο και εκτενέστερο ενδιαίτημα στον αγριόχοιρο”, εξηγεί στη “ΜπΚ” ο Κυριάκος Σκορδάς, δασολόγος, περιβαλλοντολόγος, συνεργάτης της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μ-Θ.

Δημιουργία υβριδίου

Τη δεκαετία του '90 επιδοτήθηκε η εκτατική εκτροφή (ελεύθερη βοσκή) οικόσιτων χοίρων, χαρακτηριζόμενη υπό κάποιους όρους ως “βιολογική”, με αποτέλεσμα ν' αναπτυχθούν στην ορεινή και ημιορεινή χώρα πολλές τέτοιες εκτροφές. Η ελεύθερη αυτή βοσκή έφερε σ' επαφή οικόσιτους χοίρους με τους πληθυσμούς του αγριόχοιρου, με αποτέλεσμα τον υβριδισμό του δεύτερου. Τα υβρίδια αυτά όμως είναι γόνιμα και παραγωγικότερα, οπότε ο υβριδισμός αυτός είχε δύο αρνητικά αποτελέσματα: 1. Συντέλεσε στην αύξηση του πληθυσμού του αγριόχοιρου και 2. Μόλυνε γενετικά τον πληθυσμό του εις βάρος της πολύτιμης φυσικής βιοποικιλότητας. “Το βασικό όμως αίτιο είναι η μείξη στο είδος και η δημιουργία ενός υβριδίου που προέκυψε από διασταύρωση αγριόχοιρου με ήμερο χοίρο. Έχουμε μάλιστα φωτογραφία στον Χορτιάτη τη στιγμή μιας τέτοιας διασταύρωσης. Η διασταύρωση προκάλεσε και μορφοπαθολογία, τα υβρίδια έχουν διάφορα χρώματα, παρδαλά ή πουά, όπως φαίνεται επίσης σε φωτογραφίες που βγάλαμε στον Χορτιάτη. Ο αγριόχοιρος γεννά 2 έως 4 άτομα το χρόνο, ενώ το υβρίδιο γεννά από 6 μέχρι 12 άτομα το χρόνο. Εάν από αυτά τα 6 είναι θηλυκά, θα γεννήσουν άλλα έξι με 12 και έτσι αυξάνεται ο πληθυσμός”, συμπληρώνει ο κ. Σκορδάς.

Στους λόγους εμφάνισης των αγριόχοιρων στα βόρεια προάστια είναι και το γεγονός πως “είναι δύσκολη περίοδος για εξεύρεση τροφής στο δάσος, βελανίδια κ.ά. Τα ζώα κατεβαίνουν και κάνουν ζημιές ακόμη και στους μπαξέδες. Σημειώνεται ότι ο ΕΛΓΑ δεν αποζημιώνει τις ζημιές που γίνονται στις καλλιέργειες από αγριόχοιρους και στους γεωργούς είναι μεγαλύτερο το πρόβλημα”, τονίζει ο Ιωάννης Πολυχρόνης, πρόεδρος της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας Θράκης. “Μας ενδιαφέρει να υπάρχει ισορροπία στον πληθυσμό και ως ομοσπονδία έχουμε προτάσεις διαχείρισης του πληθυσμού. Διαθέτουμε οκτώ επιστήμονες και συντάσσουμε σχέδια. Η πολιτεία όμως δεν φαίνεται να έχει την πολιτική λύση να επιλύσει το πρόβλημα. Άλλωστε υπερπληθυσμός παρατηρείται και στο λύκο και στις αρκούδες”, προσθέτει ο πρόεδρος.

Απαγόρευση θήρας

Εκτός από τα παραπάνω “από τη δεκαετία του '90 που έγιναν τα καταφύγια άγριας ζωής αυξήθηκαν οι περιοχές απαγόρευσης της θήρας. Πριν από λίγα χρόνια επιτρεπόταν το κυνήγι στον Χορτιάτη και

τώρα απαγορεύτηκε, όπως είναι απαγορευμένο στο Σέιχ Σου και στην ευρύτερη περιοχή των λιμνών στον Λαγκαδά, λόγω γεινιάσης με καταφύγια και γενικότερα στην περιφέρεια. Δηλαδή στο νομό Θεσσαλονίκης η θήρα επιτρέπεται σε ελάχιστες περιοχές. Οι αγριόχοιροι έχουν χώρο, βγαίνουν έξω, έχουν καταλάβει ότι κοντά στον άνθρωπο θα βρουν τροφή και αναζητούν πλέον 'εσπιατόρια' κοντά στα σπίτια, ακόμη και στα σκουπίδια", σύμφωνα με τον κ. Σκορδά. Ο επιστημονικός συνεργάτης της ομοσπονδίας Θεοφάνης Καραμπατζάκης σημειώνει αναλυτικότερα ότι "την τελευταία εικοσαετία στη χώρα μας επικράτησε η άποψη ότι όσες περισσότερες προστατευόμενες περιοχές ιδρύουμε τόσο καλύτερα προστατεύουμε το περιβάλλον. Η άποψη αυτή ενισχυμένη και από το ότι το κυνήγι ως δραστηριότητα δεν είναι "συμβατή" με την προστασία του περιβάλλοντος, οδήγησε τον κάθε αρμόδιο και μη να προτείνει και να ιδρύονται αφειδώς χωρικές απαγορεύσεις θήρας, χωρίς αντικειμενικό σκοπό. Αποτέλεσμα οι αγριόχοιροι να βρίσκουν στις περιοχές αυτές "άσυλο" και να αυξάνονται ακόμη περισσότερο οι πληθυσμοί τους, οι οποίοι όμως είναι και παραγωγικότεροι λόγω υβριδοποίησης. Στις περιπτώσεις δε που οι χωρικές απαγορεύσεις θήρας γεινιάζουν με καλλιεργούμενες αγροτικές εκτάσεις, οι ζημιές είναι αναπόφευκτες". Στην αύξηση του πληθυσμού του είδους συνέβαλε και ο έλεγχος της εαρινής λαθροθήρας από την ομοσπονδιακή θηροφυλακή. Οι συντονισμένες προσπάθειες των θηροφυλάκων από το 2001 και εντεύθεν μείωσαν αρκετά τα φαινόμενα εαρινής λαθροθήρας, φαινόμενο το οποίο ήταν ολέθριο για τους πληθυσμούς του είδους, διότι θηρεύονταν κυρίως τα ενήλικα παραγωγικά θηλυκά ζώα.

Οι κυνηγοί επισημαίνουν την ανάγκη λήψης μέτρων για τον περιορισμό της αύξησης του πληθυσμού των αγριόχοιρων. "Η μείωση του πληθυσμού του αγριόχοιρου δεν μπορεί να συσχετιστεί και με το κυνήγι. Πρέπει η πολιτεία να λάβει άλλα μέτρα. Η πολιτεία παλαιότερα επέτρεπε 2 θηράματα – άτομα ανά κυνηγό την ημέρα και σήμερα έφθασε να επιτρέπει 6 άτομα ανά έξοδο. Λόγω του υπερπληθυσμού, ακόμη και ο πράσινος υπουργός Γιάννης Τσιρώνης αύξησε στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια τα θηράματα – άτομα ανά κυνηγό στα 10 την ημέρα", κατά τον κ. Σκορδά. Όσον αφορά τους κινδύνους τροχαίων ατυχημάτων, το δασαρχείο Θεσσαλονίκης ζήτησε από την Κυνηγετική Ομοσπονδία να χρηματοδοτήσει την τοποθέτηση προειδοποιητικών πινακίδων σε διάφορα σημεία στο Σέιχ Σου, όπως και έγινε. "Υπάρχει κίνδυνος τροχαίων ατυχημάτων από τη διέλευση των αγριόχοιρων στο επαρχιακό δασικό οδικό δίκτυο. Σε άλλους νομούς καταγράφηκαν ατυχήματα, κατά τα οποία συγκρούστηκαν αυτοκίνητα ή μοτοσικλέτες με χοίρους. Τα ζώα αυτά έχουν 150 κιλά και αντιλαμβάνεστε τις συνέπειες που μπορεί να έχει η σύγκρουση", υπογραμμίζει ο κ. Σκορδάς.

Οι προτάσεις των κυνηγών

Η Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας Θράκης για τη μείωση του πληθυσμού του αγριόχοιρου και τη μείωση ακολούθως των ζημιών στη γεωργία προτείνει τα εξής:

1. Οι δασικές αρχές και οι φορείς διαχείρισης των κατά τόπους προστατευόμενων περιοχών πρέπει να σε στην αγροτική παραγωγή είναι φειδωλοί στις χωρικές απαγορεύσεις θήρας και ιδίως όταν αυτές γεινιάζουν με γεωργικά καλλιεργούμενες εκτάσεις.
2. Σε κάποιες περιπτώσεις όπου το πρόβλημα είναι οξύ πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο άρσης της απαγόρευσης θήρας ή μείωσης του εμβαδού των απαγορευμένων στη θήρα εκτάσεων.
3. Αυστηρή τήρηση των κανόνων περιορισμού (περιφράξεις κτλ.) των εκτατικών εκτροφών οικόσιτων

χοίρων και όλων των λοιπών όρων λειτουργίας τους, που υπαγορεύονται από τη νομοθεσία και τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς.

4. Ενεργοποίηση από το αρμόδιο όργανο της παρ. 2α του άρθρου 259 για τη δραστική μείωση του πληθυσμού του είδους, ως τελευταία λύση.

5. Νομοθετική ρύθμιση για την ένταξη των ζημιών των αγροτικών καλλιεργειών από αγριόχοιρους στις “φυσικές καταστροφές” και την αποζημίωση των πληγέντων αγροτών ακολούθως από τον ΕΛΓΑ.

Έρευνα στην Ευρώπη

Στην υπόλοιπη Ευρώπη έχουν χρηματοδοτηθεί ερευνητικά προγράμματα για να προσδιορίσουν τις αιτίες αυτής της αύξησης του πληθυσμού του αγριόχοιρου. Κύριες αιτίες, σύμφωνα πάντα με τους ειδικούς επιστήμονες, είναι:

1. Η κλιματική αλλαγή που επηρεάζει κυρίως τους πληθυσμούς της Βόρειας Ευρώπης. Οι ήπιοι χειμώνες έχουν μειώσει τις χειμερινές απώλειες των πληθυσμών, με αποτέλεσμα αυτοί να αυξάνονται αλλά και να διευρύνουν τη γεωγραφική τους εξάπλωση. Για παράδειγμα, το είδος εγκαταστάθηκε επιτυχώς στη Σκανδιναβική χερσόνησο στη δεκαετία του '90 και σήμερα στη Σουηδία η ετήσια κυνηγετική κάρπωση του είδους είναι της τάξης των 10.000 ζώων.

2. Η επέκταση των δασών. Η εγκατάλειψη των αγροτικών καλλιεργειών λόγω μείωσης του αγροτικού πληθυσμού είχε ως συνέπεια την επέκταση των δασών, με αποτέλεσμα την προσφορά ενδισιτήματος στο είδος.

3. Το επιλεκτικό κυνήγι. Στις χώρες κυρίως της Κεντρικής Ευρώπης το κυνήγι ασκείται με κανονισμούς που απορρέουν από ανάλογο διαχειριστικό σχέδιο και τα σχέδια αυτά εδώ και πέντε δεκαετίες είχαν ως σκοπό την αύξηση των πληθυσμών διά της επιλεκτικής θήρευσης. Η μέθοδος αυτή του κυνηγιού πέρασε στην κουλτούρα των κυνηγών, πράγμα που είναι δύσκολο ν' αλλάξει.

Δημοσιεύτηκε στη «Μακεδονία της Κυριακής» στις 2 Ιουλίου 2017

- ΕΤΙΚΕΤΕΣ